

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวน ชายแดน คณะครุศาสตร์ สาขาการประถมศึกษา

The Development of a Learning Management Model Based on the Flexible Education Approach to Enhance Active Learning Management Competency for Student Teachers of Border Patrol Police, Faculty of Education, Primary Education Program

กฤตวรรณ คำสม¹, จรินทร์ทิพย์ ประทุมรัตน์², รุ่งทิพา จันทน์วัฒนวงษ์¹ และธิดารัตน์ ธาบุตร¹

Kittawan Khamson¹, Charintip Pratoomrat², Rungtiwa Junwattanawong¹ and Thidarat Thabut¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน และ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้
ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจ
ตระเวนชายแดน การวิจัยมี 2 ระยะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย เป็นนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 30 คน ใช้วิธีเลือก
แบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมิน จีเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบที่ แบบ t-test for One Sample

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย ความสำคัญ หลักการ วัตถุประสงค์
เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทของอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 วางรากฐานสร้างความรู้
เรียนรู้ผ่านช่องทาง ทั้ง On-site และ Online ขั้นตอนที่ 2 เชื่อมความรู้เข้าสู่ห้องเรียน เรียนรู้ผ่านช่องทาง On-site ขั้นตอนที่ 3
แบ่งปันพัฒนา เรียนรู้ผ่านช่องทาง Online และขั้นตอนที่ 4 ต่อยอดและประยุกต์ใช้ เรียนรู้ผ่านช่องทาง Online และพบว่า
ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าองค์ประกอบและกระบวนการพัฒนาของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลการจัดการ
เรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครู
ตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า 2.1) คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) คะแนนความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับดีมาก
2.3) คะแนนความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับดีมาก และ 2.4) นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน
มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การศึกษาแบบยืดหยุ่น การจัดการเรียนรู้เชิงรุก นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Asst. Prof., Dr., Faculty of Education Udon Thani Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, Asst. Prof., Faculty of Education Udon Thani Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: กฤตวรรณ คำสม, kittawan.kh@udru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) 8 สิงหาคม 2568 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 29 ธันวาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 30 ธันวาคม 2568

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop a learning management model based on the flexible education approach to enhance the active learning management ability among Border Patrol Police student teachers, and 2) examine the effects of implementing the developed learning management model. The research was conducted in two phases. The sample consisted of 30 Border Patrol Police student teachers, selected through purposive sampling. The research instruments included the developed learning management model, tests, and evaluation forms. Data were statistically analyzed using percentage, mean, standard deviation, and a one-sample t-test.

The findings revealed that: 1) The learning management model based on the flexible education approach to enhance active learning management ability of Border Patrol Police student teachers comprised the following components: significance, principles, objectives, contents, learning activities, measurement and evaluation, instructors' roles, factors for utilizing technology to support learning, and the creation of environment to facilitate learning. The learning activities consisted of four stages: Stage 1: Establishing foundational knowledge through blended on-site and online learning channels; Stage 2: Connecting knowledge to classroom practice through on-site learning channels; Stage 3: Sharing and developing learning through online channels; and Stage 4: Extending and applying learning through online channels. Experts evaluated the suitability of the model's components and development process at the highest level. 2) Regarding the implementation of the model, the effects indicated that 2.1) The posttest scores of knowledge and understanding of active learning management among Border Patrol Police student Teachers were significantly higher than the set criterion at the .05 level; 2.2) their ability to design active learning activities were at a very good level; 2.3) their ability to implement active learning activities were also at a very good level; and 2.4) their overall attitudes toward the developed learning management model were at the highest level.

Keywords: Flexible Education Approach, Active Learning Management, Border Patrol Police Student Teachers

ภูมิหลัง

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มุ่งเน้นให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในชุมชนชนบท การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความท้าทายเฉพาะของพื้นที่ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียน ครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับเด็กในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยี และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรชาติ รวมถึงสมรรถนะสำคัญตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพ

ชีวิตที่ดี โดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุล ในด้านพุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและห่วงหาพันพวยการธรรมชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2560, หน้า 2)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในลักษณะจิตอาสาในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะ “โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน” จากการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ทักษะด้านภาษา การคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องจากข้อจำกัดครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอนไม่ครบทุกกลุ่มสาระ เพื่อยืนยันเกี่ยวกับข้อจำกัดของบุคลากรด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูและความต้องการเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2562, หน้า 247) ได้สำรวจความต้องการในการศึกษาต่อและเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้บริหารและครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จาก 10 โรงเรียน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 พบว่า ผู้บริหารต้องการให้ครูมีคุณวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้นและมีคุณวุฒิทางวิชาชีพครูเพื่อช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ครูต้องการพัฒนาตนเองให้มีคุณวุฒิทางการศึกษา และพบข้อจำกัดการเข้าศึกษาของครูตำรวจตระเวนชายแดน เนื่องจากโรงเรียนมีอยู่ห่างไกลจากสถาบันที่จะเข้ารับการศึกษ เวลาในการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทการทำงาน จึงเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ

จากสภาพปัญหา และความต้องการข้างต้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตระหนักเห็นความสำคัญได้ตอบรับ เข้าร่วมโครงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางวิชาชีพครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสาขาการประถมศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพตามข้อบังคับของคุรุสภา ภายใต้โจทย์ความต้องการเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา และข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ในการเข้าถึงการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ด้วยแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน โรงเรียนเป็นฐาน และการจัดการศึกษาตามฐานสมรรถนะ (CBE) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2562, หน้า 6) การพัฒนานักศึกษาที่กำลังทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อลดข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และการเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละบริบท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (2562, หน้า 5) ได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ มีนักการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศได้เสนอแนวคิดสอดคล้องกัน คือ การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible Learning)

ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการในยุควิถีใหม่ (จิณห์นิภา แสงสุข, 2566, หน้า 12-13; สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2567, หน้า จ-ฉ และรัชพงศ์ วงศ์โรจน์, 2567, ออนไลน์)

แนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น คือ ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ เปิดทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ สภาพปัญหาของแต่ละคน บริบทของพื้นที่และวิถีชีวิต ผลผสมผสานนักการศึกษาไทยนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นไปออกแบบการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่เรียน แหล่งเรียน พบว่า รูปแบบการเรียนแบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีประสิทธิภาพ ควรเน้นให้ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ 5 มิติ คือ 1) ความยืดหยุ่นด้านเวลาในการเรียน (Time) 2) ความยืดหยุ่นด้านสถานที่ในการเรียน (Place) 3) ความยืดหยุ่นด้านรูปแบบการเรียน (Learning Style) 4) ความยืดหยุ่นด้านเนื้อหาในการเรียน (Content) และ 5) ความยืดหยุ่นด้านสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) เมื่อนำรูปแบบไปใช้จริงกับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียน คุณภาพผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักศึกษา อยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก (สุนทรี สกฤษพรหมณ์ และสุรัชย์ ประเสริฐสรวย, 2558, หน้า 33) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน ทองพิทักษ์, เสนอ ภิรมจิตร์พ้อง และสมาน อัครภูมิ (2559, หน้า 527) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ และคะแนนการวิเคราะห์เชิงตัวเลข แตกต่างกับกลุ่มควบคุม ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถวางแผนและเลือกเส้นทางการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง นักศึกษาสามารถเรียนออนไลน์ตามเวลาที่สะดวก และทบทวนเนื้อหาได้ตามต้องการ ทำให้เข้าใจลึกซึ้ง เหตุผลข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ จึงสอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้และการทำงานของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา (Equity and Accessibility) ลดความเหลื่อมล้ำ ให้โอกาสทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือมีข้อจำกัด

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) สำหรับครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะหลัก มีทักษะความเป็นครู คือ “ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก” (Active Learning) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับสาระวิชาและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน อันเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 10 โรงเรียน พบว่า นักเรียนมีความต้องการครูที่มีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ต้องการครูที่มีน้ำใจ ใจดี สอนสนุก เข้าใจง่าย มีกิจกรรมหลากหลาย ส่วนผู้ปกครองต้องการครูที่มีความสามารถในการสอนนักเรียนให้มีทักษะชีวิต ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สรุปว่านักเรียนและผู้ปกครองมีความต้องการตรงกันในเรื่องความสามารถในการสอน การออกแบบการเรียนรู้ที่ให้อิสระ ให้ออกโอกาสในการเรียนรู้ บทเรียนสนุกเข้าใจง่าย (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์, 2562, หน้า 247) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงมีบทบาทในการช่วยยกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งและยั่งยืน สอดคล้องกับข้อเสนอของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 4–5) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 คือ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อขยายขอบเขตความรู้จากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

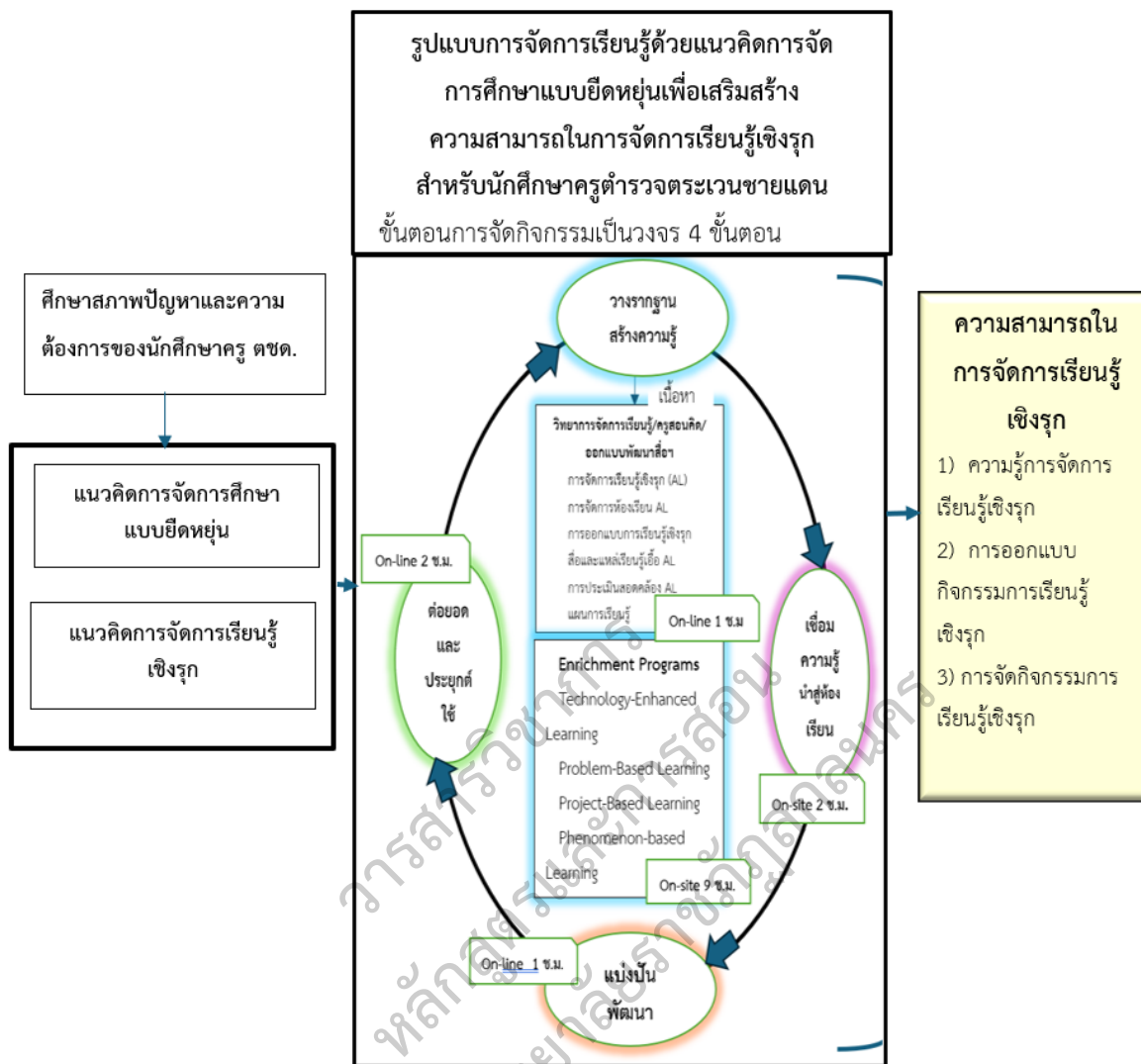
อย่างแท้จริง แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงเป็นเนื้อหา และประสบการณ์หนึ่งที่ถูกรับรองในรายวิชา วิทยาการจัดการจัดการเรียนรู้ ครูสอนคิดในศตวรรษที่ 21 การออกแบบ และการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กประถมศึกษา และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (Enrichment Program) ของหลักสูตร สาขาการประถมศึกษา อันเป็นองค์ความรู้ที่มีความจำเป็น สำหรับครูผู้สอนในยุคปัจจุบันต้องเรียนรู้ โดยนักศึกษาคูตำรวจตระเวนชายแดนก็ได้เรียนรู้ผ่านรายวิชาและกิจกรรมดังกล่าว

จากหลักการและเหตุผลข้างต้น คณะวิจัยได้พัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับ นักศึกษาคูตำรวจตระเวนชายแดน โดยเน้นการยืดหยุ่น ในเรื่องเวลา สถานที่ สื่อ รูปแบบ วิธีเรียนและช่องทางการเรียนรู้ ตอบสนองต่อความต้องการแต่ละบุคคล และข้อจำกัดของ นักศึกษา รวมถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาคูตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาคูตำรวจตระเวนชายแดน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ดำเนินงานเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น

1. ศึกษาบริบทการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพบริบทการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

คณะครุศาสตร์ สาขาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี รุ่นที่ 1 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์พิจารณา คือ เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ED12201 วิทยาการจัดการเรียนรู้, PE15106 ครูสอนคิดในศตวรรษที่ 21 และ PE14201 การออกแบบและการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กประถมศึกษา และเข้าร่วมกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565-กันยายน พ.ศ. 2566

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย คือ ศักยภาพ บริบท การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้อคำถาม สำหรับ จัดสนทนากลุ่ม เป็นคำถามแบบเปิด เกี่ยวกับสภาพบริบท การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ผู้วิจัยพัฒนา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00

การเก็บและรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ สทนากลุ่ม จำนวน 30 คน แบ่งกลุ่มสนทนา จำนวน 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยเปิดการสนทนา ดำเนินการอภิปรายโดยใช้คำถาม ปลายเปิด สรุปประเด็นหลัก มีการจดบันทึก และเครื่องบันทึก เสียงการสนทนา ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ หาความสัมพันธ์ สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนต่อไป

2. พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์ พิจารณา คือ 1) มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป 2) มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่น และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) มีประสบการณ์ ในการสอนนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน หรือ 4) มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับครูตำรวจตระเวนชายแดน

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ความเหมาะสมองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นข้อคำถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ทั้ง 2 ฉบับ ผู้วิจัยพัฒนา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00

การเก็บและรวบรวมข้อมูลวิจัย นำข้อมูลจาก การสนทนากลุ่มและผลการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย มาวิเคราะห์พิจารณาประเด็นสำคัญสำหรับกำหนด กรอบการพัฒนา “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก” สร้างรูปแบบตามกรอบ และ นำรูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมิน 2 ลักษณะ คือ ประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบและกระบวนการ พัฒนามาตามรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินและนำข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาปรับปรุงรูปแบบ ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในระยะเวลาที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การนำรูปแบบไปใช้พัฒนานักศึกษาครูตำรวจตระเวนชาย

ชั้นศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นนักศึกษา ครูตำรวจตระเวนชายแดน สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี รุ่นที่ 1 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1) นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 รายวิชา ED12201 วิทยาการการจัดการเรียนรู้ PE15106 ครูสอนคิดในศตวรรษที่ 21 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 PE14201 การออกแบบและการพัฒนาสื่อ สำหรับเด็กประถมศึกษา

2) นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 4 เรื่อง 1) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 3) การจัดการเรียนรู้ใช้ โครงการเป็นฐาน และ 4) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน

ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มี 5 ฉบับ คือ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) แบบประเมินเจตคติการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4) แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 5) แบบประเมินตนเองในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เครื่องมือเก็บข้อมูลทั้ง 5 ฉบับ ผู้วิจัยพัฒนา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

การเก็บและรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยนำดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 5 ฉบับ ทีมวิจัยร่วมในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์แจ้งให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างรับทราบโครงการ และปฏิทินการพัฒนาตามรูปแบบ ดำเนินการพัฒนาตามวงจรการจัดการเรียนรู้ (9 หน่วย) ทีมวิจัยอาจารย์ประจำวิชา ผู้รับผิดชอบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ในเก็บรวบรวมข้อมูล ทุกฉบับหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูล ก่อน ระหว่าง และหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ วิเคราะห์คะแนนด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบ One Sample t-Test สรุปและเขียนรายงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มี 9 องค์ประกอบ กล่าวโดยสรุป ดังนี้

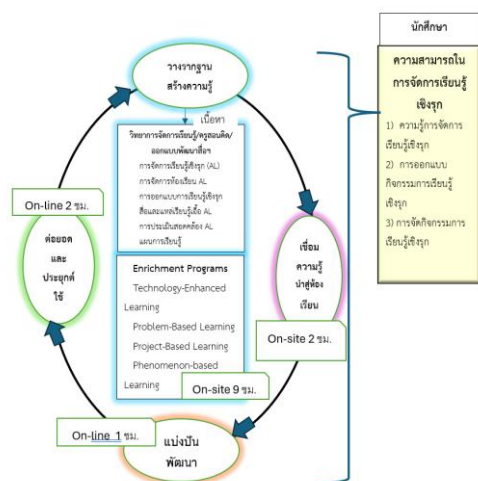
องค์ประกอบที่ 1 ความสำคัญ เน้นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นในเรื่อง เวลา สถานที่ และรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการใช้เทคโนโลยี

องค์ประกอบที่ 2 หลักการ 1) การจัดการเรียนรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตในรูปแบบการผสมผสานการเรียนออนไลน์และออฟไลน์ และเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญรูปแบบออนไลน์ 2) การจัดการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสถานที่ทำงาน เน้นใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ E-learning, Virtual Classroom, Mobile Learning 3) การจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาลงมือปฏิบัติจริง และใช้วิธีการสะท้อนคิดในการต่อยอดเพื่อความยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 วัตถุประสงค์ พัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

องค์ประกอบที่ 4 เนื้อหาสาระ วิชาหลัก คือ ED12201 วิทยาการการจัดการเรียนรู้ วิชาที่นำไปบูรณาการ คือ PE14201 การออกแบบและการพัฒนาสื่อสำหรับเด็กประถมศึกษา และ PE15106 ครูสอนคิดในศตวรรษที่ 21 และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วย ภาควิชา มี 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1-5 ใช้เวลา 18 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ มี 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 6-9 ใช้เวลา 62 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 80 ชั่วโมง

องค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ออกแบบประยุกต์ใช้กิจกรรมเชิงรุกจริงในห้องเรียน ผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ออนไลน์ ออฟไลน์ แบบผสมผสาน มีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ที่สอดคล้องหลักการ แนวคิดวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติกิจกรรม ไปพร้อมกับเนื้อหาสาระของบทเรียน ดังภาพประกอบวงจรการเรียนรู้

ภาพประกอบ 2 วงจรการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 วางรากฐานสร้างความรู้ เป็นขั้นการสร้างความรู้และประสบการณ์ ให้เห็นความสำคัญขององค์ความรู้แนวคิด หลักการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ 2 ช่องทาง คือ ช่องทาง Online ในรายวิชาหลัก ED12201 และช่องทาง On-site ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 2 เชื่อมความรู้เข้าสู่ห้องเรียน นักศึกษานำความรู้ที่เรียนรู้มาทบทวน จัดระบบ เชื่อมโยงกับบริบทห้องเรียนนักเรียน เนื้อหาสาระตามหลักสูตรรายวิชาที่รับผิดชอบ ออกแบบกิจกรรม เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนส่งให้อาจารย์ (โค้ช) ที่ปรึกษาช่วยเหลือตรวจสอบ ความสอดคล้องขององค์ประกอบแผน นำปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ จัดการเรียนรู้ตามแผนในชั้นเรียนเก็บข้อมูล ถ่ายทำคลิปวิดีโอ เก็บหลักฐานการเรียนรู้นักเรียนเพื่อนำเสนอในช่วงโม่งเรียนออนไลน์ โดยใช้ช่องทาง Online ในรายวิชาหลัก ED12201 วิชาที่นำไปบูรณาการ PE15106, PE14201 ช่องทาง On-site โดยนักศึกษานำแผนการจัดการเรียนรู้ไปสอนจริงในห้องเรียน

ขั้นตอนที่ 3 แบ่งปันพัฒนา นักศึกษานำผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อันเป็นองค์ความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดข้อสังเกตที่ได้จากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริงให้ชั้นเรียนของตนเอง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และอาจารย์ประจำวิชา ภายใต้บรรยากาศการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ทบทวนผลลัพธ์ และสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะและความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่งเสริมการสะท้อนคิดเพื่อค้นพบสิ่งที่สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้ โดยใช้ช่องทาง Online ในรายวิชาหลัก ED12201 วิชาที่นำไปบูรณาการ PE15106 และ PE14201

ขั้นตอนที่ 4 ต่อยอดและประยุกต์ใช้ นักศึกษานำความรู้ ข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุง ต่อยอดแนวคิดไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น หรือเนื้อหาอื่นต่อไป เปิดโอกาสให้นักศึกษานำเสนอผลงาน ที่ได้จากการต่อยอดโดยการนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ สนับสนุนให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์ที่ได้ กับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบอื่นต่อไป สร้างความรู้เรื่องใหม่อย่างต่อเนื่องครบวงจร ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเพราะนักศึกษาจะถูกทบทวนและพัฒนาทักษะที่ยั่งยืน โดยใช้ช่องทาง Online ในรายวิชาหลัก ED12201 วิชาที่นำไปบูรณาการ PE15106 และ PE14201 ช่องทาง On-site

หมายเหตุ วิธีการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ใช้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม การสะท้อนคิด การลงมือทำจริงในห้องเรียน Think-pair-share รวมถึงอภิปราย/ตั้งคำถาม

องค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผล ออกแบบให้สามารถสะท้อนศักยภาพและความก้าวหน้าของนักศึกษา ครูตำรวจตระเวนชายแดน ประเมินจาก 1) เอกสาร ชิ้นงาน การสะท้อน การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ชิ้นงานนักเรียน และสื่อดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ 2) สัมภาษณ์ ตอบคำถาม อภิปราย 3) สังเกตการณ์ปฏิบัติการสอน จากสื่อดิจิทัลการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจริง 4) แบบทดสอบวัดความรู้ (ออนไลน์)

องค์ประกอบที่ 7 บทบาทของอาจารย์ผู้สอน เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” และ “ผู้ให้คำแนะนำ” เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรแสดงบทบาท 1) เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหาด้วยตนเองผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น งานวิจัย สื่อดิจิทัล 2) ปรับระดับความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละคน ให้นักศึกษาเลือกเส้นทางการเรียนรู้และกำหนดเป้าหมายของตนเอง 3) ให้ Feedback อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาพัฒนาตนเอง 4) เป็นผู้สนับสนุน ติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องผ่านการสื่อสารแบบเปิด 5) ใช้การประเมินแบบต่อเนื่องและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนานักศึกษา

องค์ประกอบที่ 8 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยี สนับสนุนการเรียนรู้ตามรูปแบบมีประสิทธิภาพ คือ 1) โครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงเทคโนโลยี ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และเครือข่ายที่ครอบคลุม 2) การจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบ

Blended Learning ที่ผสมผสานการเรียนออนไลน์และออนไซต์

3) การใช้ Microlearning ในลักษณะออกแบบบทเรียนเป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ในเวลาสั้น ๆ

4) ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (ความปลอดภัยไซเบอร์) 6) การสร้างสังคมการเรียนรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์ โดยใช้ Social Learning 7) การเตรียมความพร้อมของครูและนักศึกษา ให้เข้าถึง และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ทุกแพลตฟอร์ม 8) การสร้างวินัยและความรับผิดชอบของนักศึกษา ในการบริหารเวลาและรับผิดชอบการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 9 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น ต้องอาศัยปัจจัย ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม เงียบสงบ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อุปกรณ์มัลติมีเดีย 2) สภาพแวดล้อมทางดิจิทัล มีแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ออนไลน์ที่เข้าถึงได้ง่าย Google Classroom, Google Meet, Microsoft Teams และ MOOC 3) มีการจัดการเรียนรู้แบบ Mobile Learning

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน

รายการ	ระดับความคิดเห็น (N = 5)		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ความสำคัญ	4.67	0.72	มากที่สุด
2. หลักการ	4.73	0.59	มากที่สุด
3. จุดมุ่งหมาย	4.73	0.59	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระ	4.74	0.44	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้	4.88	0.40	มากที่สุด
6. การวัดและประเมินผล	4.67	0.62	มากที่สุด
7. บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	4.75	0.55	มากที่สุด
8. ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้	4.75	0.55	มากที่สุด
9. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.76	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 1 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.76) พิจารณาเป็นองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.88) รองลงมา คือ

นักศึกษาสามารถเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์พกพา เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ได้ทุกที่ทุกเวลา 4) มีระบบจัดเก็บข้อมูลบนคลาวด์ให้นักศึกษาเข้าถึงเอกสาร บันทึก และสื่อการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา 5) สภาพแวดล้อมทางสังคม จัดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งปันความรู้ผ่าน Discussion Forums หรือ Virtual Study Groups ใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น Line Open Chat เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม สร้างชุมชนการเรียนรู้ 6) สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเปิดโอกาสให้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลภายนอก ผ่านหนังสือดิจิทัล พอดแคสต์ หรือเวิร์กช็อปเสริมทักษะจากการประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏผลการประเมินคุณภาพ ดังนี้

1) ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ดังตาราง 1

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.80) บทบาทของอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยสู่ความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ = 4.75)

2) ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 13 รายการ คะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการพัฒนาช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่น สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และสนับสนุนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานกลุ่ม เช่น การอภิปรายออนไลน์ การทำงานในโปรเจกต์ร่วมกัน หรือการแชร์ความรู้ระหว่างกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในชีวิตจริงและในที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$)

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาครู

ตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเรียนรู้กับเกณฑ์

การทดสอบความรู้ความเข้าใจ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	% of Mean	t	Sig
คะแนนหลังการเรียนรู้	30	20	15.10	1.86	75.50	3.23*	0.0051

* $P < .05$

จากตาราง 2 พบว่า หลังการเรียนรู้ นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผ่านการพัฒนา มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เฉลี่ยเท่ากับ 15.10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.50 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนหลังการเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน คณะครุศาสตร์ สาขาการประถมศึกษา

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

เป็นผลการทดสอบสมมติฐาน นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 ดังตาราง 2

2. ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเรียนรู้

รายการ	ระดับความคิดเห็น (N = 30)		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. องค์ประกอบของแผน	5.00	0.00	ดีเยี่ยม
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	4.88	0.32	ดีเยี่ยม
3. สารการเรียนรู้	4.76	0.43	ดีเยี่ยม
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทาง Active Learning	4.38	0.49	ดีมาก
4.1 ใช้กระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.38	0.49	ดีมาก
4.2 กิจกรรมช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน คิด วิเคราะห์ และลงมือทำจริง	4.28	0.45	ดีมาก
4.3 มีกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เช่น กระตุ้น → ลงมือทำ → สะท้อนคิด → สรุปผล	4.34	0.48	ดีมาก
4.4 กิจกรรมเรียนรู้ถูกออกแบบให้เป็นขั้นตอนที่เหมาะสม	4.21	0.41	ดีมาก
4.5 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ที่ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วม	4.21	0.49	ดีมาก
4.6 มีกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดเชิงวิพากษ์	4.22	0.42	ดีมาก
4.7 กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนสามารถ อธิบาย เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้ความรู้ได้จริง	4.15	0.36	ดีมาก
5. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.25	0.44	ดีมาก
6. การวัดและประเมินผล	4.22	0.42	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.49	ดีมาก

จากตาราง 3 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่เชิงรุก ของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.35$) พบว่า มีค่าเฉลี่ย อยู่ระดับดีเยี่ยม 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบของแผน ($\bar{X} = 5.00$) จุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.88$) และสาระ การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.76$)

เมื่อพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมที่ออกแบบ สอดคล้องกับแนวทาง Active Learning มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับดีมากทุกรายการ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) คือ ใช้กระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ได้แก่ Problem-Based Learning, Project-Based Learning เป็นต้น รองลงมา มีกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เช่น กระตุ้น → ลงมือทำ → สะท้อนคิด → สรุปผล ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) และมีกิจกรรม ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ และลงมือทำจริง ($\bar{X} = 4.28$) และมีกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดเชิงวิพากษ์ ($\bar{X} = 4.22$)

3. ผลการประเมินความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก

วิเคราะห์ข้อมูล จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกโดยการประเมินจากวิธีทัศน์การสอนกับการประเมิน ตนเองของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้

3.1 ผลการประเมินพฤติกรรมการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน หลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษา ครูตำรวจตระเวนชายแดน แสดงพฤติกรรมที่การจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.72$) พฤติกรรมการแสดงออกทั้ง 4 องค์ประกอบ อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บรรยายภาคในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาคือ ทักทายและทักทายของครูผู้จัดการเรียนรู้ ที่มีต่อผู้เรียน ($\bar{X} = 3.73$) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.72$) ให้ข้อมูลและการสะท้อนคิด ($\bar{X} = 3.71$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับดีมากทุกรายการ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการจัดการ เรียนรู้ มีการใช้กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ เช่น การแก้ปัญหาผ่านสถานการณ์จำลอง ใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้โครงงานเป็นฐาน ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน บรรยายภาคใน ห้องเรียน มีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและปลอดภัย ด้วยให้นักเรียนกล้าแสดง ความคิดเห็นและทดลองผิดถูก

ทักทายและทักทายของครูผู้จัดการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เรียน ไม่ให้คำตอบ กับผู้เรียนทันที ครูจะตั้งคำถามชี้แนะให้ผู้เรียนคิดต่อเอง ส่งเสริม วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ผู้เรียนช่วยกัน แก้ปัญหา ให้ข้อมูลและการสะท้อนคิด มีการสร้างโอกาสให้ ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.80$)

3.2 ผลการประเมินตนเองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงรุกไปใช้จริงในห้องเรียน ของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการจัดเรียนรู้เชิงรุก พบว่า นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ประเมินในภาพรวม มีการปฏิบัติเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.51$) และที่ปฏิบัติเป็นประจำ มี 12 รายการ คือ ด้านบรรยากาศ มีกิจกรรมให้นักเรียน มีการช่วยเหลือซึ่งกันในกลุ่ม ($\bar{X} = 3.80$) นักเรียนมีสัมพันธ์ที่ดี กับเพื่อนในกลุ่มและสร้างบรรยากาศ อบอุ่น เป็นกันเอง รู้สึก ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.53$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีกิจกรรมเรียนรู้ ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.80$) กิจกรรมเชื่อมโยงชีวิตจริง ($\bar{X} = 3.77$) กิจกรรมใช้คำถามกระตุ้นการคิด ท้าทาย น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม ใช้สถานการณ์ในชีวิต จริง ($\bar{X} = 3.80$) ใช้ห้องสมุด ห้องกิจกรรม ห้องเรียน แปลงเกษตร ในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 3.77$) ด้านการวัดและประเมินผล มอบหมายภาระงานตามความสามารถประเมินตามศักยภาพ เน้นผลเพื่อพัฒนาการ ($\bar{X} = 3.55$)

4. ผลการประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวน ชายแดน พบว่า นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนมีเจตคติ ต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$)

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวน ชายแดน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 9 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะ ความสำคัญ หลักการ และวัตถุประสงค์ มีความชักนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และ

ความสอดคล้องเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ส่วนเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการและกิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ยืนยันได้จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งเสริมความเข้าใจและการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กิจกรรมมีความหลากหลายและกระตุ้นให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง วิธีการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบสามารถวัดผลลัพธ์ของการออกแบบจัดการเรียนรู้เชิงรุกและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างครอบคลุม อ้างอิงจากผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านบทบาทของอาจารย์ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น ที่กำหนดให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนบทบาทเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” “ผู้ให้คำแนะนำ” เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สร้างบทเรียนและเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านช่องแพลตฟอร์ม ออนไลน์ ออนไลน์ สื่อดิจิทัล ซึ่งกำหนดไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564, หน้า ช-ฉ); Collis & Moonen (2001, p. 21) และ Willems (2005, p. 430) บทบาทผู้สอนตามรูปแบบยืดหยุ่น ครูควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบอิสระ ให้อิสระผู้เรียนจัดการการเรียนรู้ของตนเอง เลือกช่องทางการเรียนรู้ทั้งแบบออนไลน์ ออฟไลน์ ออนไลน์ หรือแบบผสมผสาน (Blended Learning) ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น คลิปวิดีโอ บทเรียนออนไลน์ หนังสือแบบดิจิทัล ซึ่งถือว่าการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสังคมการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนโดยใช้ Social Learning ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอรูปแบบและช่องทางการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นให้เกิดประสิทธิภาพ คือ “การเรียนรู้แบบพึ่งพาเทคโนโลยี” การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564, หน้า ญ-ฎ และ Willems, 2005, p. 432) อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน มีความเหมาะสมทั้งองค์ประกอบและกระบวนการพัฒนา ซึ่งยืนยันได้จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า องค์ประกอบและกระบวนการพัฒนาตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง รองรับกลุ่มผู้เรียนที่มีข้อจำกัด ผู้ที่ทำงานไปด้วย เรียนไปด้วย หรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นการตอบข้อจำกัดของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ต้องการเพิ่มคุณวุฒิการศึกษาและพัฒนาทักษะการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวิ กาจุลศรี (2565, หน้า 108–109) วิจัยแนวทางการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นระดับปริญญาตรี พบว่า การจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 สถาบัน อยู่ภายใต้ปัจจัยด้านเทคโนโลยีส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักในการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น

จากผลการทดสอบ พบว่า นักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับการพัฒนา มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนหลังการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบสอดคล้องกับแนวทาง Active Learning ใช้กระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผลประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า มีการใช้กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้โครงงานเป็นฐาน ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในการเรียนรู้ นักศึกษาประเมินตนเองว่ามีการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นประจำ โดยเฉพาะจัดให้นักเรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม เรียนรู้ร่วมกัน มีการเชื่อมโยงชีวิตจริง สถานการณ์ในชีวิตจริง ใช้แปลงเกษตร และใช้คำถามกระตุ้นการคิด ทำทนายและวัดประเมินตามศักยภาพ เน้นผลเพื่อพัฒนาการเสริมพัฒนาความก้าวหน้า ต่อยอดตามความสนใจ และนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัด

การศึกษาแบบยืดหยุ่นที่ได้รับ เปิดโอกาสให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงหรือทำงานควบคู่กับการศึกษาได้

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน ที่จัดทำขึ้นสามารถส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบเริ่มต้นด้วย 1) วางรากฐานสร้างความรู้ 2) เชื่อมความรู้เข้าสู่ห้องเรียน 3) แบ่งปันพัฒนา และ 4) ต่อยอดและประยุกต์ใช้ ซึ่งการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของวงจรการเรียนรู้เน้นการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560, หน้า 4-6) ให้แนวคิดไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน มีนักวิชาการนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่น โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การออกแบบดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้ต่อกกลุ่มเป้าหมายเป็นไปในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน ทองพิทักษ์, เสนอ ภิรมจิตระพอง และสมาน อัครภูมิ (2559, หน้า 527) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ และคะแนนการวิเคราะห์เชิงตัวเลขแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดนผ่านการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางที่เหมาะสมและควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ยืนยันจากผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ นักศึกษาเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกไม่เกินความสามารถของครู

รู้สึกสนุกกับการจัดการเรียนการสอน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีภาระงานหรือข้อจำกัดด้านเวลา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เจตคติและทักษะปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้แก่ นักศึกษาได้จริงและลดข้อจำกัดเรื่องเวลา การเดินทาง สถานที่และงบประมาณสำหรับการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับรูปแบบ และเตรียมการช่องทางการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีให้พร้อม
2. การเตรียมนักศึกษา ก่อนโดยช่องทางออนไลน์ พร้อมทั้งให้ศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาล่วงหน้า จะทำให้ใช้เวลาอันน้อยลงในการเรียนในห้องเรียนออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านการคิดอยู่ในระดับดี ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อยืนยันคุณภาพของการพัฒนานักศึกษาตามรูปแบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักศึกษาครูตำรวจตระเวนชายแดน อาจเป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครูประจำการในสังกัดอื่น การที่ต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติม ต่อยอดในลักษณะของการ Reskill, Upskill ให้สามารถมีเทคนิควิธีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป รวมถึงการนำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาภาคปกติที่ออกปฏิบัติการสอนในโรงเรียน จะส่งผลทำให้มีการลดข้อจำกัดเรื่องเวลา บุคลากร งบประมาณ และการนิเทศติดตาม

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2562). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา (4 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2564*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- จิณห์นิภา แสงสุข. (2566). การจัดการเรียนรู้ในยุคชีวิตวิถีใหม่ Learning in New Normal Era, New Way of Life. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับเทคโนโลยีการศึกษา*, 7(2), 1–14.
- นันทวัน ทองพิทักษ์, เสนอ ภิมจิตรผ่อง และสมาน อัสวภูมิ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(3), 527–542.
- เมธาวี กาจุลศรี. (2565). *แนวทางการจัดการศึกษาแบบยืดหยุ่นระดับปริญญาตรี*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์. (2567). การศึกษายืดหยุ่น' รากศัพท์ใหม่ในอนาคต เปิดทางเลือกที่หลากหลายให้เด็กเข้าถึงการเรียนรู้. เข้าถึงได้จาก <https://flexiblelearning.eef.or.thoeticle-1975/> 12 มิถุนายน 2567.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2567). *การศึกษาวิจัยในโครงการ “การคาดการณ์อนาคตการศึกษาทางเลือก” (Foresight for Alternative Education)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนทรี สกุลพรหมณ์ และสุรัชย์ ประเสริฐสรวย. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 27–35.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ Active Learning สำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *ทิศทางการจัดการศึกษาแห่งอนาคต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2560). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560–2569*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- Collis, B., & Moonen, J. (2001). *Flexible learning in a digital world: Experiences and expectations*. London UK: Routledge.
- Willems, J. (2005). Flexible learning: Implications of “when–ever”, “where–ever” and “what–ever”. *Distance Education*, 26(3), 429–435.